

GÁL ZOLTÁN PH.D. ÉRTEKEZÉSÉNEK VÉDÉSE

RAFFAY ZOLTÁN

Gál Zoltán, a Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja Dunántúli Tudományos Intézetének kutatója, 1998. június 23-án védte meg a Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutató Intézetében "A magyarországi városhálózat pénzügyi funkciói a századfordulón" című PhD. értekezését.

Bár a téma történeti földrajzi jellegű, aktualitása mindmáig nem veszett el, hiszen a magyar bankrendszer átalakulása, a kétszintű bankrendszer létrehozása és a kereskedelmi bankok hálózatának kiépülése az elmúlt évtizedben számos olyan kérdést vetett fel a városok pénzügyi szerepkörének, illetve a bankrendszernek a regionális és városfejlesztésre gyakorolt hatásait illetően, amelyekre a dolgozat megállapításai választ adhatnak. A disszertáció magas színvonala mellett annak aktualitása is oka lehet annak, hogy a nyilvános vitán nagy számú érdeklődő jelent meg. A bíráló bizottság elnöke dr. Mészáros Rezső, a földrajztudomány doktora, a szegedi József Attila Tudományegyetem Gazdaságföldrajzi Tanszékének vezetője, titkára Tiner Tibor, a földrajztudomány kandidátusa, az MTA Földrajzi Kutató Intézetének munkatársa volt, tagjai: Hajnal Béla, a közgazdaságtudomány kandidátusa; Lengyel Imre, a közgazdaságtudomány kandidátusa; Nikodémusz Antal, a közgazdaságtudomány kandidátusa és Tomka Béla PhD., történész. Az értekezés opponensei dr. Frisnyák Sándor, a földrajztudomány kandidátusa és dr. Timár Lajos, a történelemtudomány kandidátusa voltak.

Fiatal kora ellenére a jelölt az adott témában széles körű hazai és nemzetközi kitekintéssel, elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkezik. A disszertáció, amely több éves színvonalas kutatói tevékenység eredménye, főbb célkitűzései az alábbiak voltak:

- a tőkeforgalom térbeli eloszlása alapján feltárni a századelő városhálózatának hierarchikus tagolódását, meghatározva a modernizációban aktív szerepet vállaló városok körét;
- elvégezni a városhálózat és a városfejlesztés regionális sajátosságainak összehasonlító elemzését, a régióként mutakozó eltérések, jellegzetességek tipizálásával; illetve fő célkitűzésként
- hozzájárulni a századelő városhierarchiájának feltáráshoz, a banki mutatók alapján elvégzett jelentőségtöbblet-számítással, amire az szolgáltat alapot, hogy a hitelszféra jelentőségtöbbleteinek a hálózaton belüli megoszlása összefüggést mutat az urbanizáció különböző mutatóival.

Gál Zoltán munkájával a vizsgálat célkitűzéseit sikeresen megvalósította. A disszertáció bevezetője után egy-egy fejezet foglalkozik az urbanizáció történeti földrajzi értelmezésével, illetve a magyarországi városfejlesztés sajátosságainak rövid áttekintésével. Az értekezés lényege a városhálózat összehasonlító vizsgálata a pénzügyi funkció alapján, illetve a városok közötti hierarchia-szintek meghatározása. A vizsgálatok központjában a banki betétforgalom áll.

Az értekezés opponensei a dolgozat fő értekeiként a következőket sorolták fel:

1. a jelölt értekezése meggyőzően bizonyítja, hogy a magyarországi városok már a századelőn is a bankhálózat szintjén is világosan azonosítható hierarchikus csoportokká szerveződtek;
2. nemcsak feltárja ezeket a szinteket, hanem az első két hierarchia-szint (Budapest, illetve a másodrendű regionális pénzügyi központok) városainak társadalmi jellegzetességeit is bemutatja;
3. meggyőzően bizonyítja az ún. ellenpólus-városok és az innovációs góccok környezetüket dinamizáló szerepét.

Mindkét bíráló külön kiemelte, hogy az értekezés lényeges új tudományos eredményeket produkál, a hazai bankföldrajz egyik első önálló munkájának tekinthető. Elismerően szóltak az opponensek az értekezésben alkalmazott ún. jelentőségtöbblet-számítás módszeréről is.

A két opponens által felvetett kritikai megjegyzések a védés vitatémái is voltak egyben. Ilyen volt dr. Frisnyák Sándor megjegyzése, miszerint a regionális központok vizsgálata a régiók, illetve eltérő struktúrájú tájak kontaktzónájában kialakuló kölcsönhatások részletesebb bemutatását igényelte volna, illetve indokolt lehetett volna a kereskedelem városfejlesztő szerepének elmélyültebb vizsgálata.

A PhD. fokozatot Gál Zoltán – eddigi tudományos pályája, vizsgái, értekezésének színvonala és a védésen való szereplés összesítéseként – közel 100%-os teljesítménnyel, a maximális 18 pontból 17-et elérve szerezte meg, amelyhez ezúttal is gratulálunk és további hasonlóan eredményes kutatói pályafutást kívánunk!